

Het bijbelse kernwoord goede moed hebben

I. HET OUDE TESTAMENT

I. A. Het Hebreeuwse werkwoord 'emas

אָמַץ

Onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16^e Aufl. 1915 en Abr. Trommius, Nederlandse Concor-dantie. Zie onder I.A.a

אָמַץ nh. hart s.; im Altäg. wohl als *umş* dick, fest s., kopt. *umot*.
Kal (s. üb. d. Vokal Lag., Ü. 28 f.) *pf. pl.* אָמַץ; *impf. i. p.* אָמַץ, אָמַץ; *imp. pl.* אָמַץ, *i. p.* אָמַץ, *pl.* אָמַץ — kräftig, mutig s. 2 Ch 13 18. M. מְ א stärker s. als jem., ihn überwältigen Gn 25 23. 2 S 22 18. Ps 18 18. 142 7. אָמַץ וְהוּקַי sei stark und mutig Dt 31 6. 7. 23. Jos 1 6. 7. 9. 18. 10 25. 1 Ch 22 18. 2 S 20. 2 Ch 32 7.†
Pi. pf. אָמַץ, אָמַץ, אָמַץ, *m. suff.* אָמַץ; *impf. pl.* אָמַץ, אָמַץ, אָמַץ; *m. suff.* אָמַץ, אָמַץ, אָמַץ; *imp. pl. i. p.* אָמַץ, *m. suff.* אָמַץ; *pl.* אָמַץ — m. d. acc. 1. festigen, wankende Knie Hi 4 4. Jes 35 3, seinen Arm Pr 31 17; m. מְ א seine Kraft entfalten Am 2 14. Nah 2 2. Pr 24 5 (Hitz. u. a.: אָמַץ); m. pers. Obj.: stark, mutig machen Dt 3 28. Jes 41 10. Ps 89 22. Hi 16 5. 2 Ch 11 17. — 2. großziehen, ein Kind (and.: sich erwählen) Ps 80 16. 18; v. einer Pflanze Jes 44 14 (u. Chey., Marti Dittogr.). — 3. ein Haus restaurieren (vgl. הוּקַי) 2 Ch 24 13; auch v. ersten Bau: אָמַץ אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר עָלָיו אֶת הַשָּׁמַיִם als er die Wolken oben festigte Pr 8 28. — 4. m. בְּ א, d. Herz verstocken Dt 2 30. 15 7. 2 Ch 36 13.†
Hiph. juss. אָמַץ (n. Ges. § 53^d, Gerber 36 den., n. Barth, ZDMG 43 179 f. *impf. Kal*) — stark s. Ps 27 14. 31 25.†
Hithpa. pf. אָמַץ, *impf. pl.* אָמַץ, *pt. f.* אָמַץ — 1. m. עָ א jem. Trotz bieten 2 Ch 13 7. — 2. m. לָ א inf. a) fest entschlossen s. etw. zu tun Ru 1 18; b) etw. m. Anspannung seiner Kräfte, eilig tun 1 K 12 18. 2 Ch 10 18.†
Derivv.: אָמַץ (אָ), אָמַץ, אָמַץ, אָמַץ, אָמַץ, vgl. *nomm. pr.* אָמַץ, אָמַץ, אָמַץ.

I.A.a. Betekenis van de tekstgegevens

1. Sterk, machtig/ moedig zijn:

- Gen. 25:23 (een volk sterker); 2 Sam. 22:18 (mijn haters machtiger); Ps.18:18 (mijn sterke vijand/ mijn haters machtiger); 142:7 (mijn vervolgers machtiger dan ik); 2 Kron.13:18.

2. In de ww.vorm kal imp.: Wees sterk en moedig (wees(t) sterk/ zijt sterk en heb(t) goede moed)

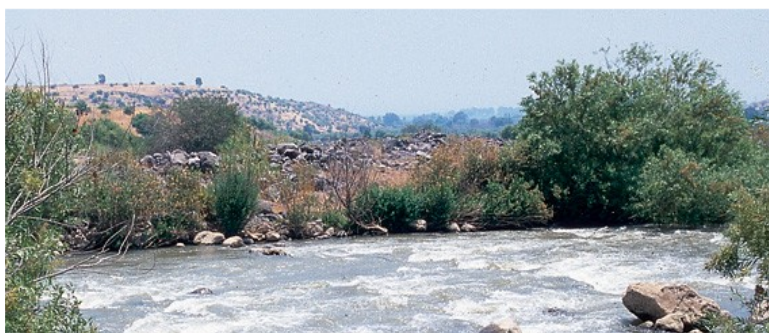
- Deut. 31:6, 7, 23; Joz. 1:6,7, 9, 18; 10:25; 1 Kron. 22:13; 28:20; 2 Kron. 32:7. Zie ook Ps. 27:14; 31:25 (wees sterk en Hij zal uw hart versterken).

3. In de ww.vorm pi'eel: zich versterken:

- Jes. 44:14; de krommende/ struikelende knieën, de armen vaststellen (Job 4:4; Jes. 35:3; Spr. 31:17); zijn kracht versterken (Am. 2:14; Nah. 2:1; Spr. 24:5); sterk/ moedig maken (Deut.3:28; Jes.41:10; Ps.89:22; Job 16:5; 2 Kron.11:17).

4. In de ww.vorm hithpa.: vast besloten zijn iets te doen/ haastig doen (Ruth 1:18; 1 Kon. 12:18; 2 Kron. 10:18)

I.A.b Samenvatting + toepassing

1. Het Hebreeuwse werkwoord heeft de betekenis van: sterk/ moedig zijn. Veelvuldig wordt het gebruikt in de zgn. kal/ imp. vorm om iemand te bemoedigen, o.a. Jozua. Hij wordt door Mozes aangemoedigd met de woorden: wees sterk en moedig en de

daarmee gepaard gaande belofte, dat God Zelf met hem zal zijn en het beloofde land aan Israëel zal geven (Deut. 31:1vv). En na Mozes' dood is het de Heere Zelf die met deze zelfde woorden (wees sterk en heb zeer goede moed) Jozua een hart onder de riem steekt bij de verovering van Kanaän (Joz. 1:6,7, 9, 18; 10:25).¹

¹ M. Henri schrijft bij Deut.31:6: While they had the power of God engaged for them they had no reason to fear all the powers of Canaan engaged against them.

Ook voegt de Heere het bevel eraan toe om te gaan in de weg van Gods geboden. Halverwege de intocht in het land der belofte (na het verslaan van de vijf koningen) bemoedigt Jozua zijn krijgsoversten met diezelfde woorden (Joz. 10:25).

Later is het David die in zijn voornemen om door Salomo voor de Heere een huis te laten bouwen, door God aangemoedigd wordt; en David zelf geeft dat weer door aan zijn zoon Salomo. Maar ook nu evenzeer met het bevel aan het volk om met het ganse hart de Heere te zoeken en te dienen. (1 Kron.22:13; 28:20).

Nog weer later is het Hizkia die die woorden op de lippen neemt om het volk weerbaar te maken in de belegering van Jeruzalem door de Syrische Sanherib (2 Kron.32:7).²

2. 't Is Isrêls God Die krachten geeft,
Van Wie het volk zijn sterkte heeft:
Looft God, elk moet Hem vrezen (Ps.68:17b ber.)

Deze woorden van de berijmde Psalm 68:17b geven in het kort de inhoud weer van het Hebreeuwse werkwoord 'emas. Het is toch immers de ervaring van allen die de Heere vrezen, dat Gods kracht steeds in zwakheid op hen neerdaalt (Ps.27:7 ber.). Juist ook als tegenstanders ons dreigen te overheersen. God geeft de struikelende knieën (beeld van wankelmoedigheid) vastheid. Als wij, net als Jozua bij de ingang van het beloofde land, met haast onoverkomelijke moeilijkheden te maken hebben. Als de moed ons in de schoenen zinkt. Die het van de Heere verwachten, krijgen toch altijd weer nieuwe moed. Vrees niet, want Ik ben met u; zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid (Jes.41:10).

II. HET NIEUWE TESTAMENT

II.A. De Griekse woorden voor 'goede moed hebben' zijn: tharseoo/ tharreoo

θαρσ-έω, jong-att. θάρρῃω

II. A.a **Tekstgevens/ korte omschrijvingen (volgens Trommius)**

- Heb goeden moed, sta op, Hij roept u! (Mark. 10:49)
- Hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen (Joh.16:33)
- Heb goede moed, Paulus (Hand.23:11); 28:15
- Wij hebben dan altijd goede moed (2 Kor. 5:6, 8)

II.A.b **Samenvatting + toepassing**

1. Als Jezus in Jericho komt (Mark.10:46vv) roept een zekere Bartimeüs (zoon van Timeüs) , een blinde bedelaar aan de kant van de weg Zijn naam en smeekt Hem om redding: Jezus, Zoon van David, ontferm U mijner. Bartimeüs hoort helemaal bij het straatbeeld. ³ De

² In de commentaar van Keil-Delitz lezen we bij 2 Kron. 32:7: With him is an arm of flesh; but with us is Jahve, our God, to help us." An arm of flesh = frail human power; cf. [Isa 21:3](#) : their (the Egyptians') horses are flesh, not spirit; [Jer 17:5](#); [Psa 56:5](#).

³Uit Bijbels Woordenboek van Online Bijbel: 'Oogziekten komen overal in het Oosten voor, met uitzondering van de woestijn. In Egypte telde men in de negentiende eeuw op de 100 zienden één blinde. In de Bijbel komen wel blinden voor, maar hun aantal zal in Palestina niet veel hoger geweest zijn dan bij ons. Wel zal gebrekkige geneeskundige behandeling vaak volledige blindheid hebben

mensen in Jericho vinden zijn geroep maar storend en geven hem een standje: Zwijg, man. Maar hij weet niet van ophouden en roept maar door. Jezus is voor Bartimeüs de langverwachte Messias Die helpt in nood. En dan, even later zegt Jezus Zelf, dat men Bartimeüs moet roepen. Dat doen ze en ze voegen hem zelfs toe: Heb goede moed; sta op; Hij roept u. En dan gooit Bartimeüs zijn mantel van de schouder en stapt regelrecht naar Jezus toe. Jezus kan naar ons komen. Maar Jezus wil blijkbaar vooral, dat wij op Zijn uitnodiging tot Hem komen.

Wat wil je, Bartimeüs? Rabboni, zegt hij (Mijn Meester Die het voor het zeggen heeft), dat ik zien kan. Met een enkel woord geneest Jezus hem en dan gaat de blinde man achter Jezus aan, op weg van Jericho naar Jeruzalem. Vgl. Matth. 9:2, 22. Heeft hij ook in Jeruzalem mee lopen juichen met de menigte, als Jezus daar Zijn intocht doet? En heeft hij ook op Golgotha het kruis gezien, met Jezus daaraan: een verzoening voor al zijn zonden? Als wij ogen krijgen om te kijken, wat verwondert een mens zich dan toch over Hem die Zich over ons ontfermt. Klaag Hem dan maar uw nood. Hij kan helpen. Hij alleen.

Ga altijd zitten aan de weg waarlangs Jezus komt; dat is voor ons: onder de prediking van het Evangelie. Ook al zien wij Jezus slechts in het verlangen van ons hart, geloof, dat Hij u helpen kan en wil. Geef de moed maar niet op. Leg u niet bij uw doodsstaat neer, alsof er nooit meer verandering kan komen. Dat geloof zal u redden.

En wat kreeg Bartimeüs dan uiteindelijk? Hij kreeg meer dan hij vroeg. Hij vroeg, of zijn ogen geopend mochten worden, zodat hij weer kon zien: de kleuren van de bloemen, de helder blauwe hemel, de mensen om hem heen. En dat hij weer kon zien, dat zal voor hem ook betekend hebben, dat hij niet meer behoefde te bedelen. Hij kon zijn handen weer gaan gebruiken en werken voor zijn levensonderhoud. Maar weet u wat het grootste zal zijn geweest voor Bartimeüs? Dat hij Jezus kon zien en Hem mocht volgen ⁴ naar Jeruzalem om daar de Messiaanse jubel 'Hosannah' uit te roepen. Vgl. Matth.20:29-34; Luk..18:35-43.⁵

2. Het is fijn, als mensen tegen ons zeggen: Houd moed. Elkaar bemoedigen is iets moois. Nee, dat moeten we niet doen zoals dat wel vaker gebeurt in de wereld waar het lied klinkt: Houd er de moed maar in. Want er is in de wereld waarin wij leven niet zoveel dat vrolijk maakt. Daar wijst Jezus ons ook op, als Hij zegt: In de wereld zult u verdrukking hebben. De weg achter Jezus aan is een kruisweg. Wij moeten door veel verdrukkingen het Koninkrijk der hemelen binnengaan. En dat zijn niet zelden ook verdrukkingen van miskenning, haat en vervolging. Maar heb goede moed, voegt de Heiland eraan toe; Ik heb de wereld overwonnen (Joh.16:33). Wie werelds leeft, zal met de wereld omkomen. Maar als Jezus op Golgotha sterft, heeft Hij een overwinning op Zijn Naam staan, die nooit eerder door iemand is behaald. Hij heeft de wereld overwonnen. Die kan ons geen kwaad meer berokkenen. En wie door een oprecht geloof met Jezus verbonden is geworden, heeft iets dat meer waard is dan duizend werelden bij elkaar. Vgl. Rom.8:37; 1 Joh.5:4v.

---

veroorzaakt....'.

'Jezus trok zich het lot van blinden aan en genas er velen. Veel blinden moesten bedelen om in hun onderhoud te voorzien...'. 'Blindheid en bedelarij behoren in alle tijden bij elkaar (vgl. Joh.9:8)', aldus Rudolph Pesch (*a.w.*, blz.170).

⁴ Gr. 'akoloutheo' (duratief imperfectum): de blinde sluit zich aan bij de pelgrims op de weg naar Jeruzalem, zonder enige begeleiding. Vanaf Mark. 8:27 is 'op de weg': de weg naar Jeruzalem.

⁵ Zie over Bartimeüs ook de preek over Mark. 10:46vv in mijn website (sub homiletica).

3. De apostel Paulus heeft een veelbewogen vergadering van het Joodse sanhedrin achter de rug. Men heeft hem bijna in stukken gescheurd. Maar dan komt de Heere in de volgende nacht hem bemoedigen met de woorden: Heb goede moed, Paulus; want gelijk gij te Jeruzalem van Mij getuigd hebt, zo moet gij ook te Rome getuigen (Hand.23:11). De Heere vangt Paulus op in zijn nood. En al ontkomt hij weldra nauwelijks aan een samenzwering van de Joden tegen hem en al moet hij zich voor de Romeinse gezagsdragers Felix, Festus (en Agrippa) verantwoorden, ja al laat hij bijna het leven in de storm op zee op weg naar Rome, hij komt tenslotte waar hij naar verlangd had. In de navelstad der aarde, de hoofdstad van het grote Romeinse rijk mag hij van de Naam van de Redder der wereld, Jezus Christus getuigen. Als God iemand moed inspreekt, heeft hij dat ook nodig en mag hij het tevens ervaren, dat zijn God in al zijn benauwdheden hem nabij is.

4. In dat geloof en uit kracht van zijn ondervinding, mag diezelfde apostel schrijven in 2 Kor.5:6,8: Wij hebben dan altijd goede moed. Ook in het aangezicht van een naderende dood en als de tent van zijn lichaam wordt afgebroken. Wat overblijft is: het uitzicht op het huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.

Een christenmens mag een werkelijk opgeruimd iemand wezen. Paulus schrijft: Wij hebben dan altijd goede moed, en weten, dat wij, inwonende in het lichaam, uitwonen van de Heere (vs.6).⁶ De wereld zingt, juist omdat de toestand waarin de mens leeft, vaak zo uitzichtloos is: 'Houdt er de moed maar in'. Maar een volgeling van de Heere Christus heeft zoveel van zijn God ontvangen als voorschot op de eeuwige heerlijkheid, dat hem de moed nooit in de schoenen hoeft te zinken. Hij zal niet gemakkelijk bij de pakken neer gaan zitten. Hij hoeft zich ook niet in Stoïcijnse heldhaftigheid en gelatenheid bij de dingen neer te leggen. De aanvaarding van de zekerheid, dat hij moet sterven, mag voor hem een overgave betekenen in de beste handen die ooit voor een mens kunnen zorgen.⁷

---

⁶ Het Griekse werkwoord 'tharreoo' = goedsmoeds zijn, komt bij Paulus naast 2 Kor. 5:6, alleen nog voor in 2 Kor. 7:16 en 10:1, 2.

⁷ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius' *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915, s.v. 'emas/ goede moed hebben 2. Trommius' *concordantie*, s.v. goede moed hebben ; 3. Robertson's *Word Pictures in Bible Works* en *Easton Bible Dictionary in Bible Works*; 4. *Woordenboek ISBE = Internat. Standard Bible Encyclopedie*, s.v. good courage in E-sword; *Bijbels woordenboek in Online Bijbel*; verschillende commentaren.